

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/22/2024
Identifikačné číslo spisu:	8107225360
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8107225360.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne CORS, spol. s.r.o., Prešov, Jesenná č. 8, IČO: 36467057, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Fecil'ákom, Prešov, Jesenná č. 8, proti žalovanému Mesto Prešov, Prešov, Hlavná 73, IČO: 00327646, zastúpeného advokátom JUDr. Alojzom Naništom, Prešov, Sládkovičova 8, o náhradu za užívanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/316/2007, o dovolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. júna 2023 sp. zn. 18Co/5/2022, tak

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. júna 2023 sp. zn. 18Co/5/2022 vo výrokoch I., III., IV. a V., z r u š u j e a v e c m u v zrušenom rozsahu vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie žalovaného voči výroku II. rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. júna 2023 sp. zn. 18Co/5/2022 o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. júla 2017 č. k. 29C/316/2007-1810 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 213.944,44 eura s 9,5 % úrokom z omeškania ročne od 16. februára 2007 do zaplattenia (výrok I.), žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 40 % (výrok II.), a štátu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že nehnuteľnosti označené ako parcely č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X sú v plnom rozsahu zastavané komunikáciami a chodníkmi vo vlastníctve žalovaného, pričom dotknuté nehnuteľnosti neboli od právneho predchodcu žalobkyne odkúpené ani vyvlastnené v správnom konaní. Právny predchodca žalovaného tak nepostupoval v súlade so zákonnými ustanoveniami a dopustil sa obmedzenia vlastníckeho práva. K námietke žalovaného o nedostatku pasívnej legítimácie v rozsahu náhrady za užívanie nehnuteľností z dôvodu ich užívania na tzv. príľahlom pozemku, ku ktorému vzniklo v prospech podielových spoluvlastníkov bytovým domom právo zodpovedajúce vecnému bremenu súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ právoplatnými

rozhodnutiami všeobecne súdy dospeli k záveru o nedostatku pasívnej legitímácie podielových spoluvlastníkov bytových domov v konaní o náhradu za užívanie nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu zastavaných miestnymi komunikáciami a chodníkmi tvoriacimi ich súčasť a umiestnenými okolo bytových domov z dôvodu neexistencie ich akéhokoľvek vecného práva k uvedenej stavbe s tým, že tieto sú vo výlučnom vlastníctve žalovaného, je vylúčené, aby v inom rozhodnutí dospeli k záveru o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie s odôvodnením, že sa tieto nachádzajú na tzv. príľahlom pozemku, ku ktorému vzniklo v prospech podielových spoluvlastníkov bytových domov vecné právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

1.2. Súd prvej inštancie skonštatoval, že k bezdôvodnému obohateniu na strane obce dochádza aj vtedy, ak užíva pozemky ako verejné priestranstvo, ktoré jej vlastnícky nepatria, nielen vtedy, ak tieto správnym rozhodnutím za verejné priestranstvo vyhlási, ale i vtedy, ak sú vzhľadom na svoj charakter zo zákona verejným priestranstvom a sú predmetom verejného užívania. K parcele č. XXXX/X uviedol, že táto plní funkciu verejnej zelene, t. j. zelene bytových súborov. Predmetná nehnuteľnosť bola žalovaným v rozhodnom období určená za verejnú zeľ na území v dokončenej bytovej zástavbe, a slúžila verejnosti k relaxácii, čím umožnil užívanie nehnuteľností zo strany širokej verejnosti, pričom žalobkyňa neudelila žalovanému súhlas k užívaniu predmetného pozemku ako verejnej zelene. Na základe uvedených skutočností mal preto súd prvej inštancie za preukázané, že na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie užívaním predmetnej nehnuteľnosti v rozhodnom období, vlastnícky patriacej právnej predchodkyňi žalobkyne ako verejného priestranstva. Vo vzťahu k existujúcemu elektrickému vedeniu nad touto parcelou a ochranným pásmom nad zemou súd prvej inštancie poukázal na to, že zákon č. 251/2012 Z. z. nebol účinný v čase rozhodného obdobia, a zo znaleckého posudku Technickej univerzity v Košiciach č. XX/XXXX vyplýva, že nadzemné elektrické vedenie nad parcelou č. XXXX/X nepredstavuje žiadne obmedzenie vo výkone vlastníckeho práva. K žalovaným vznesenej námietke premĺčania súd prvej inštancie uviedol, že je nedôvodná, keďže nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia bol uplatnený pred uplynutím 2 ročnej premĺčacej lehoty.

1.3. Súd prvej inštancie z objektívneho hľadiska považoval za primeranú náhradu za užívanie predmetných nehnuteľností vo vlastníctve žalobkyne vo výške určenej znaleckým posudkom Slovenskej technickej univerzity v Bratislave č. X/XXXX, ktorá zohľadnila trhové podmienky nájomných vzťahov k danej lokalite a v období, za ktoré sa bezdôvodné obohatenie žiadalo. V predmetnom konaní tak nebolo podľa súdu prvej inštancie možné použiť závery Ing. E. č. XX/XXXX s poukazom na závery Technickej univerzity v Košiciach č. XX/XXXX, v zmysle ktorých sa znalkyňa pri vypracovaní znaleckého posudku dopustila viacerých nesprávností. Vzhľadom na závery znaleckého posudku Ing. U. W. č. X/XXXX bolo podľa súdu prvej inštancie nesporné, že parcely č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X boli v plnom rozsahu zastavané komunikáciami a chodníkmi vo vlastníctve žalovaného, preto bola žalobkyňi priznaná náhrada za užívanie vo výške 287 Sk/m²/rok (9,53 eura) a vo výške 334 Sk/m²/rok (11,09 eura), čomu zodpovedá suma 16.893,34 eura (508.929 Sk). Uvedenú výšku náhrady považoval súd prvej inštancie za primeranú aj vo vzťahu k parcele č. XXXX/X v rozhodnom období užívaní žalovaným ako verejné priestranstvo plnené funkciou verejnej zelene. Keďže právny predchodca žalobkyne preukázateľne vyzval žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia, súd prvej inštancie vyhovel uplatnenému úroku z omeškania vo výške 9,5% ročne od 16. februára 2007.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že žalobkyňi, ktorá bola úspešná v 70 % z hodnoty sporu, bol priznaný nárok na náhradu trov konania v percentuálnom rozdiel medzi úspechom a neúspechom v spore, teda v rozsahu 40 %.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2019 č. k. 18Co/21/2018 - 1956, rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi istinu 79.090,52 eura s príslušenstvom potvrdil (výrok I.), zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovieť nad sumu 79.090,52 eura s príslušenstvom tak, že v tejto časti žalobu zamietol (výrok II.), žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.) a štátu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok IV.).

2.1. Odvolací súd poukázal na to, že z konania pred súdom prvej inštancie vedeného pod sp. zn. 12C/4/1996 vyplýva, že až do právoplatného skončenia bol zapísaný ako vlastníik predmetných nehnuteľností žalovaný. Preto jeho obrana o dočasnej správe majetku, resp. o spôsobe prechodu

vlastníctva na žalovaného nebola relevantná. K otázke vnútroblokovej zelene bola vykonaná obhliadka na mieste samom, znalecké dokazovanie a bolo možné konštatovať, že rozsah zelene bol riadne zistený. Vnútrobloková zeleň slúži pre občanov mesta, teda žalovaného. Podľa názoru odvolacieho súdu, ak nie je v občianskoprávnej rovine upravené všeobecné užívanie verejnej zelene, zahŕňa aj len časti pozemkov vlastnícky patriace tretej osobe, má to za následok vznik bezdôvodného obohatenia na strane obce plnením bez právneho dôvodu, pretože aj keď existuje právny pôvod užívania verejnej zelene, nejde o titul, podľa ktorého by obci vzniklo oprávnenie, aby takéto plnenie zo strany tretej osoby, t. j. strpenie užívania jej majetku, bolo poskytované bezplatne.

2.2. K hodnote bezdôvodného obohatenia odvolací súd považoval za použiteľný pre toto konanie posudok Ing. Q.. Vo vzťahu k stanovenej výške náhrady z pohľadu charakteru pozemkov odvolací súd skonštatoval, že je správne pristúpiť k redukcii ceny za m² na polovicu sadzby vyplývajúcej zo znaleckého posudku pokiaľ išlo o parc. č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X, pričom dôvodom redukovanej náhrady bola skutočnosť, že ide o pozemky zastavané chodníkmi a komunikáciou, ktoré nepredstavujú lukratívne pozemky, resp. ekonomicky výhodné. Vo vzťahu k parcele č. XXXX/X bolo odvolaciu súdu na základe znaleckého posudku č. XX/XXXX známe, že došlo k postupnému oddeleniu parc. č. XXXX/XX a XXXX/XX, čo svedčí o tom, že sú časti parc. č. XXXX/X, ktoré neslúžia ako vnútrobloková zeleň. Odvolací súd tak uznal námietku žalovaného, že ide o pozemok, ktorý nevyužíva, a dospel k záveru, že v časti parc. č. XXXX/X vo výmere 4.377 m² nie je pasívne legitimovaný, na základe čoho odvolací súd od pôvodnej výmery parc. č. XXXX/X-XX odpočítal výmeru 4.377 m², a priznal nárok za výmeru 11.090 m², ktorej zodpovedá 141.287,69 eura. Z rovnakých dôvodov ako u parciel č. XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X redukoval sumu 141.287,69 eura na polovicu t. j. 70.643,85 eura.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) konajúci o dovolaniach žalobkyne a žalovaného uznesením z 30. novembra 2021 sp. zn. 8Cdo/29/2020 rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2019 č. k. 18Co/21/2018 - 1956 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd mal za to, že k zásadnej odvolacej argumentácii žalovaného namietaním nevykonania navrhovaného dokazovania na vymedzenie rozsahu príslušného pozemku k obytným domom (zamietnutie návrhu na doplnenie dokazovania vykonaním obhliadky na mieste samom za účasti architekta Ing. Arch. O. na vymedzenie rozsahu príslušného pozemku, ku ktorému vzniklo podľa žalovaného právo vecného bremena vlastníkom jednotlivých bytov obytných domov priamo zo zákona) a nerešpektovania pokynu odvolacieho súdu na doplnenie navrhovaného dokazovania, nepodal odvolací súd žiadnu odpoveď. Keďže nevykonanie procesnou stranou navrhovaného dôkazu by ho oproti druhej strane sporu znevýhodňovalo, bolo povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalobkyne. Ak nie sú totiž zjavné dôvody rozhodnutia, nastávajú obdobné následky ako tie, ktoré vedú k nezákonnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu sa v prejednávanej veci nedostatky v argumentácii, vedúce k neakceptovateľnosti prijatých záverov v rozsudku odvolacieho súdu v časti odôvodnenia žalovaným napadnutého výroku I. bezpochyby vyskytli, čím založili dôvodnosť dovolacej námietky. Rovnako mal dovolací súd za to, že z obsahu odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že časť žaloby zamietol, vyplýva nepriznanie žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k časti parc. č. XXXX/X o výmere 4.377 m² so strohým odôvodnením, čo je vzhľadom na charakter sporu a právnu problematiku v ňom riešenú už na prvý pohľad nedostatočné a arbitrárne, keďže odvolací súd neposúdil vec v tomto ohľade z pohľadu práva, ale iba z faktického stavu osvedčeného odôvodnením konkretizovaného rozhodnutia súdu v inej právnej veci a tvrdeniami žalovaného v odvolaní, čo je pre zodpovedanie nastoleného problému nedostatočné. Nedostatočným až svojvoľným bolo podľa dovolacieho súdu zdôvodnenie „redukovania“ súdom prvej inštancie priznanej výšky bezdôvodného obohatenia na polovicu, keďže z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplývajú žiadne relevantné dôvody vo vzťahu k tomuto napadnutému výroku odvolacieho súdu.

3.1. Na ďalšie konanie dovolací súd odvolaciu súdu pripomenul, že iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa javí ako svojvoľné - teda neobhájiteľné, prijaté bez opory v práve a nelegitímne, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní už vyvarovať.

4. Odvolací súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 27. júna 2023 č. k. 18Co/5/2022 - 2463 pripustil späťvzatie žaloby v časti o zaplatenie 79.090,52 eura a v tejto časti konanie zastavil (výrok I.), uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 27.881,7 eura ako zostatok časti uplatneného nároku o výške 106.972,22 eura, spolu s 9,5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 27.881,7 eura od 16. februára 2007 do zaplatenia (výrok II.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III.), štátu priznal nárok na trovy voči žalovanému vo výške 100% (výrok IV.) a žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy (výrok V.).

4.1. K prvej námietke žalovaného, že súd prvej inštancie nevykonal obhliadku na mieste samom za účasti svedka Ing. Arch. O., aj keď mu to odvolací súd uložil ako povinnosť odvolací súd uviedol, že aj keď súd prvej inštancie toto dokazovanie nevykonal, riadne odôvodnil svoj postup, ako aj odôvodnil zistené rozhodné skutočnosti, citoval príslušné ustanovenia zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“) a uviedol aj akým spôsobom ustálil rozsah príľahlých pozemkov. Z vyššie uvedeného podľa odvolacieho súdu vyplýva, že sa súd prvej inštancie riadil pokynmi odvolacieho súdu a rešpektoval záväzný právny názor súdu vyššej inštancie do tej miery, že zo zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že ani obhliadka na mieste samom za účasti svedka, nemôže ex post ovplyvniť rozsah príľahlých pozemkov k bytovým domom. Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že rozsah príľahlých pozemkov vyplýva z uzavretých kúpnych zmlúv ohľadne nadobudnutia vlastníctva k bytom a podielového spoluvlastníctva k ostatným častiam bytového domu, pozemku a príľahlého pozemku. Z toho dôvodu odvolací súd považoval námietku žalovaného za nedôvodnú, majúc za to, že jeho návrh na doplnenie dokazovania medzi iným aj obhliadkou na mieste samom, výsluchom svedka, prípadne znaleckým dokazovaním, je požiadavkou žalovaného reparovať spätne rozsah týchto vlastníckych vzťahov, ktoré boli ustálené pri uzatváraní kúpnych zmlúv počnúc rokom 1994 a tieto vlastnícke, resp. spoluvlastnícke vzťahy meniť.

4.2. K ďalšej námietke žalovaného, že sa súd prvej inštancie dôsledne nevysporiadal s otázkou dočasnej správy národného majetku a práva hospodárenia s národným majetkom, pričom túto smeroval k par. č. XXXX/X odvolací súd uviedol, že táto námietka nie je na mieste. Odvolací súd poukázal na právoplatný rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 12C/44/1996, kde z odôvodnenia rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že žalované mesto bolo v čase súdneho sporu vlastníkom tejto parcely. Z toho dôvodu podľa odvolacieho súdu neobstoí námietka žalovaného, že nebol vlastníkom tejto parcely a právna úprava o hospodárení s majetkom štátu pred rokom 1989 v konečnom dôsledku vyústila do prechodu vlastníctva pozemkov na obec - Mesto Prešov v súlade s § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí v znení neskorších predpisov. Podľa odvolacieho súdu na túto námietku nadviazala aj námietka žalovaného týkajúca sa vnútroblokovej zelene, pri ktorej odvolací súd poukázal na dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Je podľa odvolacieho súdu dôvodné, že si žalobkyňa uplatnila svoj nárok vo vzťahu k žalovanému, ktorý vlastnícky patrí žalobkyni, a slúži pre potreby predovšetkým obyvateľov. Ani obrana žalovaného v zmysle, že sa stará len o strihanie a úpravu stromov a zelene na tejto parcele sa nachádzajúcej nemôže z pohľadu faktického využitia tejto parcely obstať. Z týchto dôvodov ani túto námietku žalovaného odvolací súd neuznal.

4.3. Odvolací súd však uznal námietku žalovaného, že požadované vydanie bezdôvodného obohatenia na základe znaleckých posudkov, s ohľadom na aké účely tieto nehnuteľnosti slúžia, možno zobrať do úvahy. Odvolací súd uviedol, že pristúpil k moderácii výšky náhrady práve z dôvodu, že tieto nehnuteľnosti neslúžia pre podnikateľské účely žalovaného, pričom vychádzajúc z posudku Ing. P. Q. (a s poukazom na rozhodnutia súdu prvej inštancie sp. zn. 14C/42/2017, 19C/206/2016) priznal polovicu z priznanej sumy.

4.4. Ohľadom formy nadobudnutia pohľadávky terajšou žalobkyňou odvolací súd uviedol, že túto pohľadávku žalobkyňa nadobudla v súlade so zákonom a žalovaným namietaný nedostatok splnomocnenia bol odstránený. Navyše žalovaný v odvolacom konaní začal namietaný nedostatok zmluvy, a nevedomosť škótskeho práva, keďže išlo o subjekt, ktorý pôsobil v Škótsku, pričom tieto okolnosti už odvolací súd hodnotil ako novoty. Žalovaný mal podľa odvolacieho súdu príležitosť preukázať svoje tvrdenia a spochybňovania o zmluve dôkazom čo neurobil, z tohto dôvodu odvolací súd na takéto novoty prihliadal tak, že ide o okolnosti, ktoré nebolo možné akceptovať. Rovnako tak považoval za novoty aj predložený znalecký posudok na odvolacom pojednávaní na stanovenie výšky náhrady, keďže mal žalovaný dostatok času na predkladanie dôkazov.

4.5. Odvolací súd poukázal na to, že v priebehu konania po právoplatnom rozhodnutí odvolacieho súdu sp. zn. 18Co/21/2018 žalovaný plnil v rozsahu priznanom žalobkyni, a tá oznámila pred odvolacím pojednávaním, že berie žalobu späť týkajúcu sa sumy 79.090,52 eura. Žalovaný však so späťvzatím nesúhlasil s poukazom na to, že dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, a teda nie je zrejmé, či bude žalobkyňa úspešná a v akom rozsahu. Odvolací súd vzhľadom na uvedené uviedol, že k neefektívnemu nesúhlasu žalovaného so zastavením konania v dôsledku späťvzatia žaloby už ústavný súd poznamenal, že ak by sťažovateľ žalobu nezobral späť, inak ako zamietnutím žaloby by spor nemal skončiť, pretože ak hmotné právo existovalo, zaniklo splnením a druhá alternatíva (právo neexistovalo) vo svojej podstate vyhoveniť žalobe naklonená nie je. Za dôvodnú tak odvolací súd po čiastočnom späťvzatí považoval sumu 27.881,07 eur. Táto suma s príslušenstvom je podľa odvolacieho súdu oprávnenou požiadavkou, a z pôvodne priznanej sumy priznal polovicu. Odvolací súd na základe predloženého rozhodnutia a odborného vyjadrenia priznal nárok žalobkyni pokiaľ ide o výmeru v celom rozsahu z dôvodu, že z dôkazu vyplýva zmena druhu pozemku už v období pred podanou žalobou, teda aj za uplatnené obdobie. To znamená, že dôvod, pre ktorý časť náhrady odvolací súd nepriznal odpadol. Odvolací súd skonštatoval, že priznaná náhrada predstavuje náhradu za prístupovú cestu a chodníky vo vlastníctve žalovaného a vnútroblokovú zeleň.

4.6. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%.

5. Žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V úvode podaného dovolania zhrnula dôvody podaného dovolania a skutkový stav.

5.1. Dovolateľka ďalej uviedla, že naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP vidí v tom, že odvolací súd v rozsudku neuviedol žiadnu relevantnú argumentáciu či dôvody, na základe ktorých by odôvodnil priznanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1 zo sumy vyplývajúcej zo znaleckého posudku, ktorým sa pri priznávaní finančného plnenia riadil, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný, arbitrárny a nepresvedčivý. Podľa dovolateľky dôvody, ktoré uviedol odvolací súd nie sú založené na objektívnych kritériách, a ide len o subjektívny názor odvolacieho súdu. Rozdeľovanie pozemkov na to, či sú užívané na (ne)podnikateľské účely nevyplýva zo žiadneho všeobecne záväzného právneho predpisu, a zakladá akési pravidlo, podľa ktorého bezdôvodné obohatenie patrí len tým vlastníkom, ktorých pozemky sú bez právneho dôvodu užívané na podnikateľské účely. Žalobkyňa rovnako nerozumie, prečo by pri posudzovaní výšky bezdôvodného obohatenia mala byť rozhodujúca kategória, či ide o verejnoprospešné užívanie. Odvolací súd podľa dovolateľky poprel znenie zákona s poukazom na § 458 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Podľa dovolateľky neobstoja ani rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré vo svojom rozhodnutí odvolací súd odkazuje, ktoré boli použité len na akési zalepenie argumentačnej diery, pričom v prvom rozhodnutí priznali bezdôvodné obohatenie bez toho aby ho znížili, a druhé rozhodnutie je rozhodnutie toho istého senátu vydaného mesiac pre napadnutým rozhodnutím. Žalobkyňa sa na základe uvedeného pýta, aký pozemok by mala vlastniť na to, aby jej konajúci senát priznal bezdôvodné obohatenie vo výške stanovenej znaleckým posudkom, a kto a na aké účely musí daný pozemok užívať. Žalobkyňa ďalej uviedla, že z odôvodnenia odvolacieho súdu vyplýva, že konajúci senát môže priznávať finančné plnenie podľa jeho momentálnej nálady. Odvolací súd vytvoril nové pravidlo, že v takýchto prípadoch sa bezdôvodné obohatenie nevydáva v zmysle § 458 OZ ale podľa nového pravidla senátu 18C, podľa ktorého sa zjavne musí vydať len toľko, koľko senát považuje za správne v daný moment. S poukazom na uvedené považuje žalobkyňa odôvodnenie napadnutého rozhodnutia za exemplárne nedostatočné, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces.

5.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobkyňa uviedla rozhodujúcu právnu otázku, či „Môže súd, v prípadoch priznávaní finančného plnenia v dôsledku obmedzenia vlastníckeho práva, moderovať (znižovať) podľa vlastnej úvahy výšku finančného plnenia, ktoré je stanovené na základe znaleckého posudku, ktorý súd považuje za správny a objektívny.“. Žalobkyňa je presvedčená, že právna otázka má byť správne vyriešená tak, že v prípadoch priznávaní finančnej náhrady v dôsledku obmedzenia vlastníckeho práva, nie je možné pristupovať k svojvoľnej moderácii jeho výšky stanovenej znaleckým posudkom. Ďalej poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/110/2018, ktoré bolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR

7/2019, ktorý vyslovil ňou tvrdený právny názor. Žalobkyňa má za to, že v zásade bez ohľadu na to, ako by odvolací súd svoje rozhodnutie vo vzťahu k moderácii plnenia zdôvodnil, jeho rozhodnutie nemôže obstať z dôvodu, že moderácia plnenia v prejednávanej právnej veci nie je prípustná, keď OZ žiadne zníženie neprípúšťa (o čom svedčí aj to, že odvolací súd takýto postup neodôvodnil žiadnym zákonom). Na podporu svojich tvrdení ďalej žalobkyňa poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu (sp. zn. 33Odo/921/2006, 28Cdo/2168/2014, 28Cdo/4843/2015). V prejednávanej právnej veci je teda podľa žalobkyne irelevantný dôvod, pre ktorý odvolací súd dospel k záveru o krátení sumy priznanej znaleckým posudkom. Relevantným je iba to, aké bolo bezdôvodné obohatenie - majetkový prospech v okamihu, kedy ho žalovaný získal, ktorého výška je určená znaleckým posudkom a ktoré sa teda má aj v prejednávanej veci rovnať všeobecnej hodnote nájmu predmetného pozemku. Z rozhodnutia najvyššieho súdu a z predloženej judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky je podľa názoru dovolateľky zrejmé, že v Občianskom zákonníku abscentuje úprava, ktorá by pripúšťala možnosť moderácie výšky bezdôvodného obohatenia, preto je presvedčená, že odvolací súd nemal právo znížiť výšku bezdôvodného obohatenia vypočítanú znaleckým posudkom. Na základe uvedeného navrhla dovolaciemu súdu, aby zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, prípadne aby zmenil napadnutý rozsudok a rozhodol, že žalobkyni prizná sumu vo výške 106.979,22 eura spolu s príslušenstvom.

6. Dovolanie voči rozhodnutiu odvolacieho súdu podal aj žalovaný (ďalej aj ako „dovolať“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V úvode podaného dovolania požiadal dovolací súd, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zopakoval celý priebeh konania a rozhodnutia súdov nižšej inštancie.

6.1. Dovolať v dovolaní uviedol, že odvolací súd nepostupoval dôsledne v intenciách uznesenia dovolacieho súdu v súlade s vysloveným právnym názorom, keď z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, na základe akého konkrétného dôkazu dospel odvolací súd ku skutkovému zisteniu, že „v územnom konaní, boli zohľadnené vtom čase potreby stavebníka a budúcich užívateľov obytných domov resp. rozhodované „konceptom, ktorý obsahoval územné rozhodnutie“. Rovnako podľa neho odvolací súd nevysvetlil, prečo tvrdená skutočnosť, že vecné bremeno k príľahlým pozemkom k bytovým domom vzniklo zo zákona vo väčšom rozsahu ako ho ustálil súd prvej inštancie a navrhovaná obhliadka za účasti svedka mala toto tvrdenie overiť alebo vyvrátiť je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, t. j. nezrejmil, v čom je tento dôkaz nadbytočný. Žalovaný na preukázanie opodstatnenosti tvrdení uviedol dôkazy, z ktorých podľa neho odvolací súd vyvodil nesprávny skutkový a právny názor. K argumentácii odvolacieho súdu ohľadom toho, že zákon č. 182/1993 Z. z. explicitne nestanovuje presné vymedzenie rozsahu príľahlého pozemku a to je tiež dôvod, prečo nie je potrebné vykonať navrhované dokazovanie uviedol, že vymedzenie rozsahu príľahlého pozemku je možné vyvodiť z ustanovenia § 2 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z., pričom z uvedeného vyplýva, že príľahlé pozemky k obytným domom, na ktorých viazne zákonné vecné bremeno nie sú určené na všeobecné užívanie. Uvedené konštatovanie by sa následne podľa dovolateľa muselo prejavovať vo výške náhrady. Následne dovolateľ poukázal na konania na súdoch nižšej inštancie, v ktorých bolo konštatované, že časť parcely je príľahlým pozemkom. Podľa dovolateľa by tak práve navrhnuté dokazovanie bolo skutočnosťou, ktorou by sa stanovil rozsah príľahlého pozemku k obytným domom. Podľa dovolateľa nevykonaním dokazovania odvolací súd nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu ani vlastný pokyn. Dovolať ďalej vidí naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že odvolací súd pripustil späťvzatie žaloby, aj keď žalovaný so späťvzatím nesúhlasil. Dovolať poukázal na to, že odvolací súd cituje rozhodnutie ústavného súdu bez jeho označenia, preto je rozhodnutie zmätočné, keďže nie je možné posúdiť z akých skutkových a právnych záverov vychádzal. Podľa dovolateľa žalobkyni plnil len z dôvodu, že bol na túto povinnosť zaviazaný. Zároveň dovolateľ poukázal na to, že odvolací súd nerešpektoval prejudiciálny účinok rozhodnutia súdu prvej inštancie zo dňa 28. júla 2017 č. k. 29C/229/2015-554 vo vzťahu k parc. č. XXXX/X., XXXX/XX, XXXX/XX.

6.2. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ videl v tom, že sa konajúce súdy odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď podmienili vznik a existenciu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k príľahlému pozemku nie podľa zákona č. 182/1993 Z. z., ale k jeho zmluvnej úprave, t. j. ak nie je v zmluve o prevode vlastníctva bytu vymedzený príľahlý pozemok k bytovému domu, určený jeho rozsah vrátane úpravy práv k nemu, tak

podľa konajúcich súdov v podstate nevzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu k príslušnému pozemku k bytovému domu. Podľa dovolateľa nie je príliehavá ani argumentácia odvolacieho súdu s poukazom na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2005. Odvolací súd podľa dovolateľa svojimi právnymi závermi aprubuje dve alternatívy pre určenie rozsahu príslušného pozemku k bytovému domu. Jedna alternatíva je určenie rozsahu príslušného pozemku v zmluve o prevode bytu a ak rozsah príslušného pozemku nie je určený v zmluve o prevode bytu tak odvolací súd na túto otázku nedáva žiadnu odpoveď. Dovolateľ ďalej poukázal na rad rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 3Sžo/198/2015, 1Sžr/111/2012, 4Cdo/9/2005, 6Cdo/203/2015, 3Cdo/49/2014, 7Cdo/26/2014, R 40/2013 a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 649/2013-13, III. ÚS 589/2012-19. V súvislosti s uvedeným dovolacím dôvodom je podľa dovolateľa potrebné poukázať aj na konanie vedené na súde prvej inštancie pod sp. zn. 28C/346/2008 v spojení s konaním vedeným na odvolacom súde pod sp. zn. 15Co/103/2010. Podľa dovolateľa odvolací súd tým, že nerešpektoval prejudiciálny účinok týchto právoplatných rozsudkov, ktorými bola ex tunc poskytnutá ochrana subjektívnym právam žalovaného vyplývajúca z hmotnoprávných vzťahov s právnym predchodcom žalobkyne sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ na základe uvedeného považoval za dôvodné položiť dve dovolacie otázky:

a/ má vlastníka bytu, ktorý nadobudol podľa zák. č. 182/1993 Z. z. právny dôvod užívať príslušný pozemok k bytovému domu napriek tomu, že zmluva o prevode vlastníctva bytu neobsahuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príslušnom pozemku a úpravu práv k príslušnému pozemku k bytovému domu?

b/ ak v zmluve o prevode vlastníctva bytu absentuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príslušnom pozemku a úprava práv k príslušnému pozemku k bytovému domu, vyplýva úprava práv k príslušnému pozemku k bytovému domu zo zákona č. 182/1993 Z. z. a rozsah príslušného pozemku je možné určiť podľa zákona č. 182/1993 Z. z. ?

Podľa dovolateľa je potrebné na uvedené otázky odpovedať tak, že vlastníka bytu, ktorý nadobudol podľa zákona č. 182/1993 Z. z. má právo užívať príslušný pozemok k bytovému domu napriek tomu, že zmluva o prevode vlastníctva bytu neobsahuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príslušnom pozemku a úpravu práv k príslušnému pozemku k bytovému domu. Ak v zmluve o prevode vlastníctva bytu absentuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príslušnom pozemku a úprava práv k príslušnému pozemku k bytovému domu, úprava práv k príslušnému pozemku k bytovému domu vyplýva zo zákona č. 182/1993 Z. z., a rozsah príslušného pozemku je možné určiť podľa zákona č. 182/1993 Z. z. tak, aby tieto pozemky boli funkčne potrebné pre výkon práv vlastníkov bytov v bytovom dome, teda nielen pozemok pod bytovým domom a pozemok v jeho tesnej fyzickej blízkosti. Podľa dovolateľa zo zákona č. 182/1993 Z. z. vyplýva, že vecné bremeno vzniknuté podľa tohto zákona je zákonným vecným bremenom, a vlastníkom jednotlivých bytov zo zákona vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu k príslušnému pozemku. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ požiadal dovolací súd, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

7. K dovolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný a uviedol, že je podľa neho dôvodné pri stanovení výšky z bezdôvodného obohatenia prihliadať aj na spôsob akým sa daný pozemok využíva, pričom v tejto otázke bol odvolací súd konzistentný. Podľa žalovaného odvolací súd ustálil výšku bezdôvodného obohatenia a uviedol aj dôvody ako k tejto výške dospel. Žalovaný ďalej uviedol, že ak dovolateľka v dovolaní poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej a jedno rozhodnutie najvyššieho súdu, tieto nie je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, pričom podľa žalovaného rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré uviedla žalobkyňa vychádza z odlišných skutkových zistení. V uvedenom prípade ak by aj žalobkyňa správne označila právnu otázku, neoznačila ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. K námietke žalobkyne, že odvolací súd moderoval výšku bezdôvodného obohatenia žalovaný uviedol, že nešlo o moderáciu ale odvolací súd stanovil primeranú výšku bezdôvodného obohatenia s prihliadnutím na všetky skutočnosti a dôkazy. Na základe uvedeného požiadal dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa ustanovenia § 447 písm. c) a f) CSP odmietol.

8. K dovolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa a k dovolaciemu dôvodu žalovaného o nevykonaní dokazovania uviedla, že žalovaný na jeho námietku dostal v rozhodnutí odvolacieho súdu odpoveď, a

okrem judikatúry na ktorú odvolací súd poukázal tiež uviedol skutočnosť, že ani obhliadka na mieste samom nemôže ovplyvniť rozsah príľahlých pozemkov k bytovým domom. Navyše, otázka príľahlých pozemkov v konaní nebola rozhodujúca. K späťvzatiu žaloby žalobkyňa uviedla, že je táto časť zmätočná a nevyplýva z nej, čo žalovaný namieta. Podľa žalobkyne odvolací súd nepotreboval poukazovať na žiadne rozhodnutie, riadne odôvodnil prečo návrhu vyhovel a ak má žalovaný za to, že žalobkyňa plnila nedôvodne mal sa brániť k vydaniu tohto plnenia. K otázke vzniku a existencie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu podľa zákona č. 182/1993 Z. z. žalobkyňa uviedla, že predmetné právne posúdenie nebolo také, od ktorého by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, v dôsledku čoho sú otázky žalovaného len akademické. Následne žalobkyňa zopakovala doterajšiu argumentáciu a uviedla, že v prejednávanej veci nie je rozhodujúce, či vlastníci bytových domov disponovali vecným bremenom k príľahlým pozemkom, pretože všetky práva vyplývajúce z vlastníckeho práva k všetkým pozemkom ktorých sa predmetná žaloba týka, vykonával v rozhodnom období žalovaný bez ohľadu na prípadný vznik a rozsah zákonného vecného bremena podľa zákona č. 182/1993 Z. z. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že dovolanie je aj v tejto časti zmätočné, keďže právne posúdenie odvolacieho súdu o tej istej skutočnosti nemôže byť na jednej strane v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu, a zároveň tiež posúdením, ktoré doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebolo riešené tak, ako to uviedol žalovaný. K dovolacej námietke žalovaného spočívajúcej v prejudiciálnych účinkoch ním uvedených rozhodnutí žalobkyňa uviedla, že ide o argumentáciu, ktorú žalovaný prvýkrát formuloval až v podaní zo dňa 14. novembra 2022, t. j. žalovaný túto argumentáciu neučinil súčasťou konania na súdoch nižšej inštancie, v dôsledku čoho ide o neskoré uplatnenie tejto námietky a teda o nepripustnú novotu, ktorou nebol dôvod sa zaoberať. Podľa žalobkyne však nie je ani argumentácia žalovaného dôvodná, keďže v žiadnom zo súdnych konaní na ktoré v dovolaní odkazuje žalovaný nevystupoval ako vlastník nehnuteľnosti. S poukazom na vyššie uvedené žalobkyňa požiadala odvolací súd aby dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, resp. aby ho ako nedôvodné zamietol.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba považovať za prípustné a dôvodné a dovolanie žalovaného za dôvodné iba čiastočne (vo vzťahu k čiastočnému zastaveniu konania), preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu čiastočne zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v zrušenom rozsahu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP) a vo zvyšnej časti dovolanie žalovaného odmietnuť.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa práve citovaného ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľov, že v konaní došlo k nimi tvrdenej vade zmätočnosti.

13. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

Dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. f) CSP

14. Žalovaný dovolaním namietal, že k vade zmätočnosti predpokladanej ustanovením § 420 písm. f) CSP došlo v dôsledku toho, že odvolací súd mu opakovane nevysvetlil, prečo je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania skutočnosť, že zákonné vecné bremeno k príľahlým pozemkom (§ 2 ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z.), ktorých sa konanie dotýka vzniklo vo väčšom rozsahu ako ho ustálil súd prvej inštancie, ktorú skutočnosť mala ozrejmiť alebo vyvrátiť práve ním navrhovaná obhliadka na mieste samom, t. j. súd mu relevantne nezrejml, z čoho vyvodzuje nadbytočnosť tohto navrhovaného dôkazu. Zdôraznil, že na preukázanie opodstatnenosti navrhovaného dokazovania na špecifikáciu príľahlých pozemkov k obytným domom vykonaním obhliadky predložil grafické zobrazenie lokality F., ktorej sa spor týka. Týmto listinným dôkazom preukazoval, že príľahlé pozemky k bytovým domom sú vo väčšom rozsahu/výmere a práve obhliadka mala túto skutočnosť potvrdiť resp. vyvrátiť. Podľa žalovaného súdy z predloženého listinného dôkazu vyvodili nesprávny skutkový a právny záver. V tejto súvislosti (v ďalšom bode dovolania) žalovaný ďalej konštatuje, že odvolací súd oproti skoršiemu pokynu na doplnenie dokazovania obhliadkou (v poradí prvým zrušujúcim rozhodnutím vydaným vo veci - pozn.), v napadnutom rozsudku s odkazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2005 od potreby vykonania obhliadky upúšťa - považuje ju za nadbytočnú, avšak bez riadneho vysvetlenia. Pritom tiež zdôraznil, že pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu (odvolacieho alebo prvoinštančného) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu. Odvolací súd mu napriek tomu opakovane nevysvetlil dôvody odmietnutia návrhu na doplnenie dokazovania obhliadkou.

15. Dovolací súd k námietke žalovaného založenej na nedostatočnom odôvodnení zmeny názoru odvolacieho súdu na potrebu vykonania navrhovaného dôkazu obhliadkou konštatuje, že tentokrát už žalovaný dostal od odvolacieho súdu odpoveď na zmenu postoja v otázke rozsahu potrebného dokazovania v prejednávanej veci. Nadbytočnosť dokazovania obhliadkou vysvetlil nielen odkazom na argumentáciu prvoinštančného súdu obsiahnutú v bodoch 148. až 155. dôvodoch jeho rozhodnutia, predmetnú argumentáciu tiež doplnil vlastnou, ktorú založil na tom, že ani obhliadka na mieste samom za účasti svedka, nemôže ex post ovplyvniť rozsah príľahlých pozemkov k bytovým domom. Zdôraznil pritom, že ešte pred výstavbou bytových domov, v územnom konaní boli zohľadnené potreby stavebníka a budúcich užívateľov obytných domov (stanovilo sa umiestnenie obytných domov, príľahlých pozemkov, vnútroblokovej zelene, prístupovej cesty a chodníkov). Rozsah vlastníctva k jednotlivým bytovým domom, k ich spoločným častiam a priestorom, vrátane príľahlých pozemkov bol konkretizovaný i v uzavretých kúpnych zmluvách, ktorými pôvodný nájomcovia nadobudli byty do svojho vlastníctva. Podľa odvolacieho súdu v súdnom konaní nie je možné spätne prehodnocovať rozsah príľahlých pozemkov na základe navrhovaných dôkazov žalovaným. Bolo tu potrebné zobrať do úvahy aj historické súvislosti územia, na ktoré poukázal súd prvej inštancie. O situovaní bytových domov, o

zastavaní pozemkov, o spoluvlastníckych podieloch na spoločných častiach, zariadeniach a príslušenstve obytných domov, ako aj o príslušenstve pozemku bolo rozhodované už v minulosti a to konceptom, ktoré obsahovalo územné rozhodnutie. Odvolací súd pritom odkázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2005, v ktorom sa uvádza, že zákon č. 182/1993 Z. z. explicitne nestanovuje presné vymedzenie rozsahu príslušeného pozemku a neobsahuje ani jeho definíciu (III.ÚS 589/2012), ktorý zákon je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako všeobecnému právnomu predpisu. Podľa odvolacieho súdu návrh na doplnenie dokazovania obhliadkou na mieste samom, výsluchom svedka, prípadne znaleckým dokazovaním, je požiadavkou spätne reparaovať rozsah vzťahov, ktoré boli ustálené pri uzatváraní kúpnych zmlúv počnúc rokom 1994 a tieto vzťahy meniť.

16. Aj z obsahu spisu možno uzavrieť, že odvolací súd sa po vrátení mu veci na ďalšie konanie ostatným rozhodnutím dovolacieho súdu riadil jeho závermi, keď pri zotrvaní na názore o nadbytočnosti vykonania dokazovania obhliadkou už tentokrát žalovanému vysvetlil, prečo navrhované dokazovanie považuje za nadbytočné (pozri aj bod 12.).

17. Dovolací súd v súvislosti s namietaním nevykonania dôkazu obhliadkou, ktorým chcel žalovaný preukázať, že identifikovanie verejného priestranstva na spornej parcele nezodpovedá skutočnému stavu, keďže predstavuje aj príslušené pozemky k obytným domom, ku ktorým vzniká zo zákona právo vecného bremena s právnym dôvodom ich užívania vlastníckymi jednotlivými bytmi obytných domov, a preto k týmto príslušeným pozemkom nemôže byť daný nárok žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu z bezdôvodného obohatenia konštatuje, že súdy nižšej inštancie odôvodnili odmietnutie predmetného dôkazu na preukázanie tvrdení žalovaného, vysvetlili prečo vykonanie tohto dôkazného prostriedku bolo z pohľadu meritórneho právneho kontextu bezvýznamné (v prípade napadnutého rozsudku ide o bod 70. až 73. dôvodov).

18. V súvislosti s námietkou zmeny názoru odvolacieho súdu vo vzťahu k potrebnému rozsahu dokazovania dovolací súd konštatuje, že pokiaľ pre odvolací súd nevyplýva z § 455 CSP jeho viazanosť vlastným právnym názorom, nemôže byť viazaný ani skorším názorom ohľadne rozsahu dokazovania. Preto ak odvolací súd môže zmeniť svoj skorší záväzný právny názor, čo potvrdzuje aj súdna judikatúra, podľa ktorej odvolací súd nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci vo veci vyslovený právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým tento jeho skorší právny názor nerespektoval, môže tiež zmeniť aj svoj pohľad na rozsah dokazovania. Aj keď zmena skoršieho, pre súd prvej inštancie záväzného názoru súdu odvolacieho (právneho i skutkového) je v zásade nežiaduca, nemožno ju považovať za nepatričnú, predovšetkým s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom. (porov. III. ÚS 46/2013)

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistili nižšie súdy. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný zisteniami súdov nižších inštancií. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, v danom prípade sa to ale nestalo.

20. V danej súvislosti je potrebné tiež pripomenúť, že dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f)

CSP sa nespája s každou námietkou k zistenému skutkovému stavu; pre dovolacie konanie sú významné len tie námietky, ktorých obsahom je tvrdenie, že skutkové zistenie, z ktorého napadnuté rozhodnutie vychádza, nemá vo vykonanom dokazovaní v podstatnej časti oporu. Námietka, že sa nestala okolnosť, ktorú mal súd dokazovaním za zistenú, nie je sama osebe v dovolacom konaní rozhodná, pretože je nedostatočná z hľadiska skutkovej podstaty vymedzujúcej daný dovolací dôvod zmätočnosti. Preto ak dovolateľ dostatočne nespochybní logiku úsudku o tom, čo sa dokazovaním zistilo, eventuálne ak netvrdí, že súd z logicky bezchybných čiastkových úsudkov (zistení) urobil nesprávne (logicky chybné) skutkové závery, tento dovolací dôvod nenaplní. Prvou z týchto podmienok splní dovolateľ tým, že namieta, že súd zbral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplynuli, ani inak nevyšli za konania najavo, alebo že naopak pominuli rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Druhá z uvedených podmienok je splnená námietkou, že v hodnotení dôkazov, príp. poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov sporových strán, alebo ktoré vyšli najavo inak, je z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti logický rozpor, alebo že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo sa malo zistiť spôsobom vyplývajúcim z ustanovení § 191 až § 193 CSP. Samotné hodnotenie dôkazov opierajúce sa o zásadu voľného hodnotenia dôkazov zakotvenú v ustanovení § 191 CSP pritom nemožno úspešne napadnúť žiadnym dovolacím dôvodom, dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP je možné vyvodiť len zo spôsobu, ktorým súd dokazovanie vykonal.

21. Z odôvodnení napadnutých rozsudkov je zjavné, že oba súdy vo vzťahu k spornej parcele jednotne uzavreli, že prijali skutkový záver, podľa ktorého z predložených listinných dôkazov nesporne vyplýva, že predmetná nehnuteľnosť bola žalovaným v rozhodnom období určená za verejnú zeleň na území v dokončenej bytovej zástavbe (zeleň obytných súborov - vnútrobloková zeleň) a svojim charakterom, tvarom a umiestnením bola určená k plneniu funkcií verejnej zelene a slúžila verejnosti k jej relaxácii ako aj k ďalšiemu využitiu a žalovaný disponujúc s touto nehnuteľnosťou si tak mohol plniť svoje verejné funkcie súvisiace s uspokojovaním potrieb občanov. Úpravu predmetnej parcely vrátane výsadby a údržby zelene zabezpečovali prevažne sami obyvatelia tejto oblasti (žalovaný vykonával iba výsadbu a údržbu stromov), z čoho vyplýva, že žalovaný v rozhodnom období disponujúc dotknutou nehnuteľnosťou umožnil jej užívanie zo strany širokej verejnosti, t. j. vopred neobmedzenému okruhu užívateľov plniac si tak svoju verejnú funkciu súvisiacu s uspokojovaním potrieb občanov. Lokalita F. je súčasťou funkčnej plochy bývania podľa záväznej časti územného plánu Mesta Prešov vyhlásenej všeobecným záväzným nariadením č. 4/2010, pričom hlavnou funkciou uvedených plôch je bývanie v bytových domoch, prípustnou funkciou sú zariadenia základnej a vyššej občianskeho vybavenosti vrátane nevýrobnej prevádzky, ktorá nie je zdrojom zhoršenia kvality bývania, neprípustnou funkciou sú veľkoobchody, veľkosklady, priemyselná výroba, dopravné areály, poľnohospodárska výroba a zariadenia na zneškodňovanie odpadov s tým, že nezastavané plochy, ktorých musí byť minimálne 70 %, sú určené na prístupové komunikácie, obytnú urbanistickú zeleň a doplnkové vybavenie, napr. detské ihriská, maloplošné športové ihriská a parkoviská pre obyvateľov, ktorí tam bývajú. Súdy pritom vychádzali z vypracovaného územného plánu, zo svedeckých výpovedí, zo zmlúv o prevode vlastníctva bytov, zo správy Mesta Prešov zo dňa 10. 03. 2011, z označených všeobecných zákonných nariadení, príslušných listov vlastníctva a ďalších súdmi konkretizovaných listinných dôkazov. Z uvedeného potom nemožno usudzovať, že skutkové zistenia nižších súdov nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Naopak záver súdov o tom, že z dokazovania sa nedalo zodpovedne vyvodiť, že na posudzovanom pozemku sú aj miesta, ktoré majú charakter príľahlého pozemku, čím sa v spore bránil žalovaný, odvolávajú sa pritom na predložené grafické znázornenie a na potrebu vykonať obhliadku za prítomnosti označeného architekta, odkazujúc pritom odvolacím súdom aj na to, že ak by aj niektorá časť, resp. časti posudzovanej parcely mali charakter príľahlého pozemku, muselo by to byť predsa zadefinované aj v kúpnych zmluvách, ktorými sa prevádzali jednotlivé byty z obytných domov situovaných v danej lokalite do vlastníctva ich nájomcom, zodpovedá tomu, čo malo byť zistené nižšími súdmi postupom podľa § 191 a nasl. CSP.

22. Nakoľko súdmi bola z vykonaného dokazovania inými dôkaznými prostriedkami ozrejmená okolnosť charakteru posudzovaného pozemku, keď žalovaný sa výlučne zameriaval iba na vykonanie dôkazu obhliadkou za prítomnosti architekta, t. j. založil dovolanie výlučne len na potrebe priamymi poznatkami

posúdiť daný charakter pozemku (príľahlý), s vyjadrením presvedčenia, že vykonaním dôkazu by súd dospel k inému rozhodnutiu v predmetnej veci, keďže nižšie súdy takýto dôkaz považovali za nadbytočný, dôvody odvolacieho súdu, prečo nebolo treba uskutočniť obhliadku (čo by napokon znamenalo na základe dnešného stavu meniť aj stav minulý - pozn. dovolacieho súdu), nemá dostatočnú intenzitu na zrušenie napadnutého rozsudku.

23. Do dôsledku to znamená, že ak sa dovolateľ vo vzťahu k preukázaniu charakteru príľahlého pozemku na časti/častiach spornej parcely zameral výlučne len na dôkaz obhliadkou, aj keď za prítomnosti architekta, ktorého odborné stanoviská pri obhliadke by pre zložitosť problematiky neboli dostačujúce, bez využitia odborných znalostí aj iných odborníkov (napr. presná odborná charakteristika, identifikácia a vymeranie priestoru), navrhovaný dôkaz sám osebe nebol spôsobilý jednoznačne bez ďalšieho dokazovania určiť a identifikovať priestor vykazujúci charakter príľahlého pozemku. Vyplyva to aj zo samotného tvrdenia žalovaného, ktorý argumentuje potrebnou zistenia v teréne, či pozemky ne/tvoria s bytovými domami č. s. XXXX až XXXX na parc. XXXX až XXXX jeden funkčný celok, či bezprostredne susedia s bytovými domami, slúžia a patria výlučne týmto domom a pritom nie sú ich stavebnou súčasťou. Pritom má ísť o stavby oporných a zárubných múrov, zábradlí, bezpečnostných zábran, spevnených, odstavňích, manipulačných a pobytových plôch, chodníkov, schodísk, prístreškov, zariadení pre vybavenie bytových domov (stojany, lavičky, odpadové koše) a plochy bytovej zelene, ktoré sa nachádzajú na týchto príľahlých pozemkoch patriacich k predmetným bytovým domom.

24. Nakoľko je to podľa dovolateľa iba dokazovanie obhliadkou (iné neuvádza), ktoré by postačovalo stanoviť rozsah príľahlého pozemku k bytovému domu, nemožno jeho námietke priznať dostatočnú relevantnosť.

25. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces videl dovolateľ aj v tom, že odvolací súd napriek jeho nesúhlasu pripustil späťvzatie žaloby v časti sumy 79.090,52 eura a v tejto časti konanie zastavil.

26. Rozhodnutie súdu o zastavení konania má formu uznesenia, preto dovolací súd najskôr skúmal, či je proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu v danom prípade dovolanie prípustné.

27. Ustanovenie § 420 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) (I. ÚS 275/2018).

28. Vychádzajúc z uvedeného v predchádzajúcom bode, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania žalovaného voči rozhodnutiu odvolacieho súdu (výrok I. napadnutého rozsudku) o pripustení späťvzatia žaloby v časti o zaplatenie sumy 79.090,52 eura a zastavení konania v tejto časti.

29. Dovolateľ nesúhlas s čiastočným späťvzatím žaloby odôvodňoval tým, že i keď žalobcovi poukázal sumu 79.090,52 eura, stalo sa tak na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 24. apríla 2019 č. k. 18Co/21/2018 - 1956, ktorým bol zaviazaný zaplatiť žalobcovi jemu prisúdenú istinu s úrokmi z omeškania. Predmetný rozsudok bol však následne zrušený v

dovolacom konaní a vec sa vrátila na odvolací súd na nové prejednanie. Vzhľadom na danú procesnú situáciu preto nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu o neefektívnosti jeho nesúhlasu neefektívnemu so zastavením konania v dôsledku späťvzatia žaloby, pretože ak by aj žalobu nezobral späť, inak ako zamietnutím žaloby by spor nemal skončiť, pretože ak hmotné právo existovalo, zaniklo splnením a ak by právo neexistovalo vo svojej podstate k vyhovneniu žaloby by nedošlo. Odvolací súd v danej súvislosti v odôvodnení rozhodnutia síce odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu, ale z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé, z ktorého konkrétneho rozhodnutia cituje. Vzhľadom aj na uvedené je odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, prečo pripustil čiastočné späťvzatie žaloby nezrozumiteľné a zmätočné. Zdôraznil pritom, že žalobcovi plnil iba z dôvodu, že bol k tejto povinnosti zaviazaný rozhodnutím súdu a nie z dôvodu uznania hmotného práva žalobcovi v rozsahu v akom rozhodol odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku zo dňa 24. apríla 2019 č. k. 18Co/21/2018 - 1956. Odvolací súd pri pripustení späťvzatia žaloby nerešpektoval ani prejudiciálny účinok právoplatného rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 28. júla 2017 č. k. 29C/229/2015-554 vo vzťahu k parc. č. XXXX/X, XXXX/XX, XXXX/XX zapísaným na LV č. XXXXX kat. územie Prešov, a ani to, že pri parcele KN C XXXX/X odvolací súd v rozsudku zo dňa 24. apríla 2019 ustálil výmeru tejto parcely na 11.090 m², keď dospel k záveru, že vo výmere 4.377 m² nie je žalovaný pasívne legitimovaný.

30. Podľa dovolacieho súdu niet pochyb o tom, že ak žalovaný žalobcovi poskytol požadované plnenie na základe právoplatného rozsudku odvolacieho súdu, ktorý bol neskôr zrušený dovolacím súdom, je súd povinný v konaní pokračovať a vo veci meritorne rozhodnúť. Ak súd po novom prejednaní veci zistí, že splnená povinnosť podľa hmotného práva skutočne existovala, teda že žalobcovi uplatnený nárok patril (t. j. mal právny titul pre prijatie plnenia), žalobu zamietne, lebo zaplatením splnil žalovaný svoju povinnosť a nárok žalobcu už uspokojil; žaloba bola v takom prípade podaná dôvodne a žalobca sa prijatím plnenia bezdôvodne neobohatí. Ak súd však zistí, že uplatnený nárok žalobcovi nepatrí, žalobu zamietne, pretože nebola podaná dôvodne; v takom prípade sa (v rozsahu poskytnutého plnenia) žalobca bezdôvodne obohätí. Výrok rozhodnutia bude teda po formálnej stránke vždy zamietavý a iba dôvod, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby, umožní rozlíšiť, či ide o rozhodnutie v prospech žalobcu alebo žalovaného, ??a to aj pri posudzovaní úspechu či neúspechu vo veci v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania.

31. Procesnoprávne východiska uvedené v predchádzajúcom bode nemožno ale vzťahovať na posudzovanie otázky ne/dôvodnosti súhlasu so späťvzatím žaloby v zmysle, že tak, či onak žaloba bude zamietnutá, preto je nesúhlas so späťvzatím nedôvodný (t. j. výsledkom bude vždy nepriznanie pohľadávky). Je tomu tak preto, že zrušením rozsudku odpadá právny dôvod na plnenie a nárok ako taký nie je istý a práve jeho opätovné prejednanie bude viesť k poznaniu, či plnenie žalovaného sa stane záväzkom z bezdôvodného obohatenia alebo nárokovateľným plnením v zmysle žalobcom uplatneného hmotného práva. V oboch prípadoch bude zásadnou povinnosťou súdu zamietajúci výrok riadne odôvodniť, pričom sa uplatní, že výrok s odôvodnením tvorí integrálnu jednotu, pričom rozsudok v prvom prípade predstavuje úplnú prejudicialitu (pozri § 194, § 226 CSP). Ak žalobca prijaté plnenie nevydá dobrovoľne, postačí v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaný už zahájil vykonať dôkaz rozsudkom z pôvodného sporu.

32. Premietnuté do pomerov prejednávanej veci to znamená, že ak vyšiel odvolací súd z názoru, podľa ktorého skutočnosť, že žalovaný čiastočne splnil nárok žalobcu, je dôvodom na zastavenie konania pre späťvzatie žaloby a nesúhlasu žalovaného nepripísal vážny dôvod, jeho rozhodnutie je v zmätočné a v podstatnom aj nezrozumiteľné.

Dovolanie žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

33. Žalovaný odôvodňuje prípustnosť svojho dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ak dovolateľ uplatní tento dovolací dôvod, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací

súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018).

34. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že všetky dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Takisto ani samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

35. Z uvedeného teda vyplýva, že pre dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má mimoriadny význam obsah pojmu právna otázka a to, ako ju dovolateľ vo svojom dovolaní zadefinuje a špecifikuje, pretože len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, totiž umožňuje dovolaciemu súdu náležite posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa odvolací súd pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Podľa názoru odvolacieho súdu ale žalovaný, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP nepostupoval.

36. Dovolateľ v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietal, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázkach: (i) „či má vlastník bytu, ktorý nadobudol podľa zákona č. 182/1993 Z. z. právny dôvod užívať príľahlý pozemok k bytovému domu napriek tomu, že zmluva o prevode vlastníctva bytu neobsahuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príľahlom pozemku a úpravu práv k príľahlému pozemku k bytovému domu?“ a (ii) „či ak v zmluve o prevode vlastníctva bytu absentuje vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu na príľahlom pozemku a úprava práv k príľahlému pozemku k bytovému domu, vyplýva úprava práv k príľahlému pozemku k bytovému domu zo zákona č. 182/1993 Z. z. a rozsah príľahlého pozemku je možné určiť podľa zákona č. 182/1993 Z. z.?”.

37. Z obsahu dovolania žalovaného vyplýva formulovanie dvoch otázok, z ktorých žalovaný vyvodzoval, že práve položené právne otázky sú rozhodujúce pre rozhodnutie vo veci samej a pri riešení ktorých sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolateľ pritom nedefinuje, od ktorého rozhodnutia/rozhodnutí najvyššieho súdu sa mal odvolací súd odkloniť, v tomto ohľade iba kritizuje nesúlad odvolacím súdom použitého rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/9/2005 s prejednávanou vecou, na základe ktorého rozhodnutia najvyššieho súdu odvolací súd poukázal, že zmluva o prevode vlastníctva nebytového priestoru v dome musí byť písomná. Okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať vymedzenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome, na spoločných častiach domu, spoločných zariadeniach, na príslušenstve, na zastavanom pozemku, a na príľahlom pozemku. Toto sa premieta do rozsahu vlastníctva a spoluvlastníctva jednotlivých vlastníkov bytového domu, a premieta sa to aj do výšky ceny nielen bytu, ale aj týchto spoločných častí, zariadení, príslušenstva, a zároveň vlastne aj zastavaného pozemku a príľahlého pozemku. Už v tomto rozhodnutí sa konštatuje, že zákon č. 182/1993 Z. z. explicitne nestanovuje presné vymedzenie rozsahu príľahlého pozemku. Podľa dovolateľa súdy podmienili vznik a existenciu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu k príľahlému pozemku nie zákonom č. 182/1993 Z. z., ale zmluvnému dojednaniu, t. j. ak nie je v zmluve o prevode vlastníctva bytu vymedzený príľahlý pozemok k bytovému domu, určený jeho rozsah vrátane úpravy práv k nemu, tak podľa konajúcich súdov v podstate nevzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu k príľahlému pozemku k bytovému domu.

38. Najvyšší súd k položeným otázkam uvádza, že napadnuté rozhodnutia nižších súdov neboli založené na tom, či existenciu a rozsah príslušného pozemku zakladá zmluva o prevode bytu podľa zákona č. 182/1993 Z. z.. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. písm. 1 a) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: odvolací súd riešil a (zároveň) sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018). Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na riešení otázky, či pre reálnu existenciu príslušných pozemkov je nevyhnuté, aby boli definované v zmluve o prevode bytu. Oba súdy iba v rámci procesu dokazovania zhodnotili, že ani zmluvy o prevode bytov nachádzajúcich sa v bytových domoch v lokalite F. X. umiestnených na sporných parcelách príslušný pozemok nedefinujú, vrátane úpravy práv k nemu, ako náležitosť zmluvy podľa zákona č. 182/1993 Z. z., ktorá skutočnosť tiež nepodporuje tvrdenie žalovaného, že sporná parcela, resp. jej časť je príslušným pozemkom. Odvolací súd v tejto súvislosti odkazuje na aj konštatáciu Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 589/2012, podľa ktorej napriek tomu, že pojem príslušného pozemku v zákone definovaný nie je, je potrebné vychádzať zo znenia § 23 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Z uvedeného potom vyplýva, že odvolací súd nepodmieňoval existenciu (vznik) príslušného pozemku jeho definovaním v zmluve o prevode vlastníctva bytu podľa tohto zákona, predmetnú zmluvu posudzoval ako dôkazný prostriedok fakticity príslušného pozemku na spornej parcele.

39. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu v prejednávanej veci nezáviselo od vyriešenia otázky, či je to zákon alebo zmluva, ktoré zakladajú fakticitu (existenciu) príslušného pozemku, pretože ani skutočnosť, že pozemok je verejným priestranstvom (resp. že v územnom pláne obce je označený ako verejná zeleň, ktorú všeobecne záväzné nariadenie obce považuje za verejné priestranstvo), ešte sama osebe neznamená, že je zo strany verejnosti takto skutočne užívaný (bez súkromnoprávneho titulu), čím na strane obce vzniká bezdôvodné obohatenie, pričom súdy za týmto účelom vykonali dokazovanie (napr. výsluchom svedkov - vlastníkov nehnuteľností, resp. obyvateľov danej lokality). Charakteristickým znakom bezdôvodného obohatenia ako právneho inštitútu a zároveň predpokladom pre vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je objektívna fakticita vzniku majetkovej výhody či prospechu bez relevantného právneho dôvodu na úkor iného, merateľná a vyjadriteľná všeobecným peňažným ekvivalentom. Vo vzťahu k prejednávanej veci, obrana žalovaného založená na tom, že parcela nie je iba verejným priestranstvom, ale sčasti aj príslušným pozemkom, ktorého užívaním nevzniká nárok žalobcu z bezdôvodného obohatenia sa žalovaným, potom nestačí len definovanie pozemku ako príslušný pozemok v územnom pláne, v zmluve o prevode a napokon ani v zákone, pretože len týmto bez ďalšieho objektívne nevzniká žalobcovi namiesto uplatneného nároku z bezdôvodného obohatenia, nárok iný (z vecného bremena), ale sa vyžaduje materiálny znak spočívajúci v tom, že sporný pozemok v celom svojom rozsahu svojím charakterom (povahou) a umiestnením slúži k uspokojovaniu potrieb obyvateľov mesta (ktorými sú aj obyvatelia skúmanej lokality), t. j. k verejnému účelu, a za týmto účelom je fakticky (reálne, skutočne) mestom alebo jeho obyvateľmi užívaný, čím je jeho vlastník bez súkromnoprávneho titulu obmedzovaný vo svojich užívateľských právach a nie je mu za to plnená zodpovedajúca protihodnota. Tento predpoklad žalobca v prejednávanej veci preukazoval dokazovaným, žalovaný sa bránil, že sporná parcela nie je iba verejným priestranstvom ale aj príslušným pozemkom s iným nárokom vo vzťahu k jeho užívaniu, konkrétne nárokom zo zákonného vecného bremena, so zreteľom na čo potom rozhodujúcou právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie v prejednávanej veci, bolo, či vlastníkov pozemku, ktorý pozemok bol definovaný ako verejná (či vnútrobloková) zeleň (t. j. na verejné účely), patrí náhrada za jeho užívanie (vzniká nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia) zo strany obce aj v prípade, že tento pozemok v celom rozsahu, resp. čiastočne fakticky neslúži a nie je užívaný obcou alebo jej obyvateľmi pre uspokojovanie ich životných potrieb. Žalovaný vo svojom dovolaní nielenže túto právnu otázku nekonkretizoval ani nenastolil, aby mohla byť podrobená meritórnemu dovolaciemu prieskumu, ale ani neuviedol, prečo právne posúdenie veci súdmi oboch nižších inštancií práve v tomto smere pokladá za nesprávne a v čom nesprávnosť týchto právnych záverov spočíva. Len strohé skutkové konštatovanie žalovaného, že skutočnosť, že predmetný pozemok žalovaný neupravuje a nestará sa oň (robia tak v prevažnej miere vlastníci bytov), a že vykazuje charakter príslušného pozemku (či už sčasti, alebo celý), čo mu nemôže

byť na ťarchu, nemožno považovať za dostatočné zdôvodnenie vady nesprávneho právneho posúdenia odvolacím súdom v zmysle § 432 ods. 2 CSP.

40. Žalovaným zadané dovolacie dôvody týmto smerujú skôr k revízii skutkového stavu veci, keďže namieta nielen nesprávnosť a nedostatočnosť skutkových zistení ale aj nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov, pritom predostiera vlastné skutkové závery, na ktorých potom buduje svoje právne posúdenie veci (nemožnosť priznať žalobcovi nárok na bezdôvodné obohatenie z vecného bremena k príľahlým pozemkom, o ktorých tvrdí, že sa nachádzajú na časti spornej parcely). Tým, že z odlišných skutkových záverov žalovaná vyvodzuje odlišný právny názor na vec, nespochybňuje právne posúdenie veci odvolacím súdom, ale predkladá vlastnú verziu skutkového stavu významného pre rozhodnutie vo veci. Dovolací súd ale nemá zákonné kompetencie prehodnocovať skutkové závery nižších súdov, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

41. Žalobcom namietaný dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia teda spočíva len v uvádzaní nesprávností a polemík s rozhodnutím, pričom z jeho konštantnej rozhodovacej praxe vyplýva, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP.

42. Konkludujúc uvedené, dovolací súd uzatvára, že vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, aké žalovaný predkladá vo svojom dovolaní a aké z jeho obsahu možno vyvodíť, nezodpovedá spôsobu vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP. Keďže absenciu takej náležitosti považuje Civilný sporový poriadok za dôvod pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP, dovolací súd dovolanie žalovaného v časti namietania nesprávneho právneho posúdenia ako procesne neprípustné odmietol.

Dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f) CSP

43. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, stranou sporu výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, alebo nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

44. Žalobkyňa dovolaním namietala, že k vade zmätočnosti predpokladanej ustanovením § 420 písm. f) CSP došlo v dôsledku toho, že odvolací súd jej opakovane relevantne nevysvetlil zníženie náhrady za bezdôvodné obohatenie, určenej na základe znaleckého posudku, a to bez vykonania resp. doplnenia dokazovania a bez zdôvodnenia výšky takéhoto zníženia (prečo práve na polovicu). Odvolací súd síce môže dospieť k záveru, že závery znaleckého posudku nie sú správne (napr. pre nesprávne východiská alebo nesprávne metódy použité znalcom) a že na určenie výšky náhrady nebolo znalecké dokazovanie vôbec potrebné (napr. preto, že postačuje jednoduchý výpočet, ktorý môže urobiť aj súd), avšak v posudzovanej veci nešlo o tento prípad. Tu odvolací súd pri určení výšky náhrady vychádzal zo znaleckého posudku (teda nevykonal vlastný, nový výpočet výšky náhrady), avšak znížil znalcom určenú náhradu na polovicu s argumentom, že žalobkyňa už v čase, keď kupovala predmetné nehnuteľnosti, vedela o tom, že na nich sú postavené cesty a iné stavby žalovaného. Prítom sa odvolací súd vôbec nezaoberal východiskami a metódami znaleckého posudku (t. j. tým, či znalec uvedenú skutočnosť zohľadnil alebo nie, resp. či znalec pri výpočte náhrady vychádzal z nesprávnych vstupov) a nijako ich nespochybnil.

45. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že výška náhrady závisí od odborných znalostí, resp. od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a vykonal dokazovanie znaleckým posudkom

(nezáleží na tom, či išlo o znalca ustanoveného súdom alebo o súkromný znalecký posudok), nemôže odvolací súd bez ďalšieho dokazovania a bez jednoznačného uvedenia dôvodov, pre ktoré sú závery znaleckého posudku nesprávne, rozhodnúť o výške náhrady na základe vlastnej úvahy.

46. Podobne ako Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutiach, ktoré citovala žalobkyňa v dovolaní, aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/110/2018, uverejnenom ako R 73/2019 konštatoval, že na nárok na primeranú náhradu za obmedzenie užívania pozemku a na možnosť zníženia tejto náhrady sa nevzťahuje § 450 Občianskeho zákonníka (t. j. moderačné právo súdu). Aj keď sa toto rozhodnutie týkalo náhrady, ktorá v zmysle § 15 ods. 8 zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve patrí vlastníkovi pozemku nachádzajúceho sa v ochrannom pásme cintorína, podstata jeho argumentácie je aplikovateľná aj v tomto prípade: „Právo vlastníť majetok, vrátane práva užívať ho (spôsobom neodporujúcim všeobecným záujmom chráneným zákonom alebo na ujmu práv iných), patrí medzi ústavou garantované základné práva a slobody. Vlastník má právo na náhradu ujmy, ktorá mu obmedzením jeho vlastníckeho práva vznikla, a to v zodpovedajúcej výške (výške primeranej jeho obmedzeniu), ktorú podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné moderovať (znižovať), lebo nejde o nárok na náhradu škody, a preto sa neuplatní ustanovenie § 450 Občianskeho zákonníka.“. Podobne v tomto prípade, keď ide o náhradu titulom bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, ktoré vzniklo bezdôvodným užívaním pozemkov vo vlastníctve inej osoby, je potrebné poskytnúť žalobcovi náhradu práve v takej výške, aká zodpovedá výške bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Ani tu nejde o nárok na náhradu škody, preto neprichádza do úvahy aplikácia § 450 Občianskeho zákonníka (moderačné právo súdu).

47. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd postupoval svojvoľne, keď znížil súdom prvej inštancie stanovenú náhradu, určenú na základe znaleckého posudku, na polovicu, pričom nemal na takéto zníženie žiaden právny ani skutkový podklad (skutkovo zdôvodnil zníženie tým, že predchodca žalobcu kupoval pozemky už zastavané, avšak nezdôvodnil výšku zníženia práve o polovicu). Odvolací súd tak porušil právo dovolateľa na spravodlivý proces a dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP bolo v tejto časti nielen prípustné, ale aj dôvodné. Za opísanej situácie už v duchu konštantnej judikatúry dovolacieho súdu nevznikol dôvod zaoberať sa druhým v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci (na rozdiel od prípadu, v ktorom by tvrdenú zmätočnosť dovolací súd nezistil).

48. Vychádzajúc z uvedeného bolo preto potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku III., ktorým zmenil vyhovujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k náhrade za bezdôvodné obohatenie tak, že žalobu v časti zodpovedajúcej polovici nároku určeného súdom prvej inštancie zamietol, vo výroku I., ktorým pripustil späťvzatie žaloby a konanie v časti o zaplatenie sumu 79.090,52 eura zastavil a v závislých výrokoch IV. a V. o náhrade trov konania, zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť odvolaciemu súdu v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie (§ 450 CSP) a v potvrdzujúcom výroku II. dovolanie žalovaného odmietnuť.

49. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Odvolací súd v ďalšom konaní opätovne preskúma námietky žalobcu voči výške náhrady určenej na základe znaleckého posudku, pričom bude mať na zreteli, že spor o výšku náhrady je kontradiktórnym súdnym konaním, ktoré je ovládané prejednávou zásadou a v ktorom sú strany sporu povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podporiť ich dôkazmi (čl. 8 CSP). Pokiaľ jedna strana tvrdí a preukazuje výšku náhrady a druhá strana ju pokladá za neprimeranú, je jej procesnou povinnosťou tieto tvrdenia účinne poprieť, t. j. o predmetných skutkových okolnostiach uviesť vlastné tvrdenia a tieto preukázať.

50. Vzhľadom na čiastočné zrušenie rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu dovolací súd nerozhodoval o trovách dovolacieho konania. Je potrebné, aby o trovách pôvodného konania aj o trovách dovolacieho konania rozhodol odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.